DUMITRU POP

„Eu rămân la o idee: noi suntem noi, să nu ne preia alții. Noi trebuie să fim noi...!”

Dumitru Pop (Tincu)

PORECLIT / NUMIT ȘI
„Tincu”

O C U P A Ț I A
Creator popular: realizează cruci, creează epitafuri pentru Cimitirul Vesel din Săpânța, jud. Maramureș

„TEZAUR UMAN VIU” - 2021

Spiritualitate: cruci și epitafuri

DATA NAȘTERII

25 august 1955 înregistrat (deși s-a născut la data de 23.08.1955, de Ziua Națională a României)

LOCALITATEA

Săpânța, județul Maramureș

STUDII

- 8 clase - Școala primară și gimnazială din Săpânța
- 2 ani - Școala Profesională de Mecanici - Utilaj Greu din Timișoara

FAMILIA

Tata: Pop Toader - poreclit *„Toaderu Diochii Tincului”,* muncitor forestier
Mama: Pop Maria - poreclită *„Mărie Diochii Diacului”,* casnică
Soție: Irina Pop

- **Copiii:** Stan Anamaria (porecla după bărbat/soț - *Ana lui Pătraș*) și Pop Irina-Nicoleta
- **Nepoții:** Stan Ioan-Luca și Stan Eva-Maria

PREZENTARE PE SCURT

Dumitru Pop (Tincu) s-a născut la data de 25 august 1955 în Săpânța, județul Maramureș. Încă de mic, de la vârsta de doar 9 ani, îl admira pe Stan Ion Pătraș – *unt'eșu Ion*, cum îl numea – vecinul nașei sale,

DISTINCȚII:

Diplomă Premiul I la concursul de Artă Populară, etapa interjudețeană a *Festivalului Național Cîntarea României*, 1979;

Distincție *Festivalul Național Cîntarea României*, 1978-1979;

Diplomă și trofeu din partea Japoniei - film satiric;

Distincție din partea Băncii Naționale a României;

Distincție - Concurs de Artă Plastică, ediția a III-a, An jubiliar Gheorghe Chivu;

Diplomă de membru al Academiei artelor tradiționale;

Titlul *Ambasador al Turismului Maramureșean*, 2017;

Distincție din partea Ambasadei SUA din București.

muncind, sculptând în lemn, confecționând lucruri preponderent utilizate în casa și gospodăria maramureșeană. Atras fiind de meșteșugul prelucrării lemnului, acesta devine ucenicul meșterului Stan Ion Pătraș, începând cu anul 1964 până în 1969. În perioada 1970-1973, urmează cursurile Școlii Profesionale de Mecanici Utilaj Greu Timișoara (Orțișoara) și în următorii 3 ani, până la încorporarea în armată, lucrează ca mecanic pompagiu în fabrică. De mic, manifestă pasiune și pentru arta cuvântului, dragostea pentru versul popular făcându-l ca, în 1979, să devină membru al *Cenaclului literar George Coșbuc* din Sighetu Marmației și colaborator al *Cenaclului Flacăra*, această ultimă ipostază facilitându-i întâlnirea cu personalități ale vieții literare din anii '80 ai secolului al XX-lea: Alexandru Raicu, Virgil Carianopol, Laurențiu Ulici, Nichita Stănescu, Adrian Păunescu. Din 1977, după moartea lui Stan Ion Pătraș, Dumitru Pop-Tincu preia atelierul maestrului său și devine continuatorul acestuia, iar, până în 2020, a fost custodele Casei memoriale *„Stan Ion Pătraș”* din Săpânța.

DESCRIEREA MEȘTEȘUGULUI / ÎNDELETNICIRII / PRACTICII / ACTIVITĂȚII

Dumitru Pop (Tincu) reia formele decorative originare și cromatica specifică impuse de inițiatorul Stan Ion Pătraș la *Cimitirul vesel* din Săpânța, recreându-le, alături de epitafurile cu valențe literare și accente de vers maramureșean, realizând astfel o adevărată frescă a satului maramureșean (săpânțean) contemporan – autentică și originală, plină de culoare și savoare – un spațiu cultural cu o identitate bine definită.

Ornamentica monumentelor funerare de la Săpânța se desfășoară, de regulă, în trei registre: la bază sunt elemente decorative, preponderent geometrice, în registrul central este ilustrată scena reprezentativă din tabloul vieții persoanei decedate, respectiv, epitaful, iar registrul superior este rezervat crucii. *Cimitirul vesel* ni se descoperă ca un veritabil fapt folcloric, unind elemente de basm, snoavă, poveste și poezie, prin intermediul ironiei – adevărat act de arbitru – prezentă în discursul sculptural-pictural-poetic. În mod evident, tragicul situației se anulează în râs, un râs care îmbracă diferite forme, de la ironie, la sarcasm, la batjocură și comicul ușor.

Epitafurile dăltuite în cuvinte alese mărturisesc despre oameni, meserii, profesii, ocupații, activitățile cotidiene ale satului, tradiții, obiceiuri și multe alte povești spuse sau nespuse, știute sau neștiute. Ele exprimă plastic viziunea artistului despre lume și viață și credința în *viața de apoi* și reprezintă o radiografie a satului maramureșean, prin prisma unor idei sintetizatoare despre viața celui trecut în *lumea fără dor*, portret moral, împrejurările în care s-a produs moartea, ocupație, status social. Și cuvintele sunt însoțite de tablouri vii, în culori vibrante, completate de o ornamentică bogată, creând un sincretism de limbaje și o operă de artă

populară cu adânci semnificații, epitafurile oferind o critică fascinantă a vieţii ţăranului român. Crucile sunt colorate într-un albastru vibrant, *albastru de Săpânța*, adevărată marcă locală, iar *viața* celui înhumat este *zugrăvită* în culori intense – roșu, galben, negru, verde – și epitafuri originale. Sufletul de culoare se scaldă în albastrul imaterial și vertical, drum ce unește lumile, stâlp ce susține bolta cu fântânile cerului.

PE CINE A ÎNVĂŢAT / DACĂ A ÎNVĂŢAT PE ALTCINEVA

După o activitate bogată, de peste 40 de ani, Dumitru Pop (Tincu), cu aceeași abnegație și dăruire, **creează** (ornamentica crucilor din *Cimitirul vesel*, relevă unitatea în diversitate a acestor creații, precum și calitățile meșterului-creator, echilibrul compozițional, atenția la detaliu, simț al proporțiilor, putere de sinteză, viziune realistă, fibra poetică)**, performează** (utilizează materia primă consacrată – lemnul – și metodele și tehnicile de lucru preluate de la Stan Ion Pătraș și perfecționate, în timp) și **transmite** ucenicilor / elevilor săi:

- ✓ 1978-1980: Pop Grigore (Oca), Pop Viorel, Stan Dumitru (Nacu), Dulfu Nelu, Gheorghei Liviu, Finta Ioan;
- ✓ 1980-1982: Pop Gheorghe (Chirilă), Stan Ion (Vidau), Stan Ion (Piticu);
- ✓ 1982-1986: Pop Todor, Pop Chirilă, Turda Ioan (a lui Ilie), Stan Gheorghe (a Ciciripii);
- ✓ 2012-2013: Lucian Gheorghe, Stan Ioan;
- ✓ în prezent: ginerele Stan Ioan (Pătraș) și nepotul Stan Ioan-Luca.

Dumitru Pop (Tincu) este un excelent ambasador al culturii tradiționale maramureșene, pe care o **promovează** constant, participând la manifestări naționale și internaționale. Astfel, este prezent cu creațiile sale la târgurile și expozițiile organizate la nivel local, regional sau național, dar și în străinătate: Franța, la Annency, Paris, Lyon, Grenoble, Sète, Blois, în Germania, la Berlin, în Italia, la Pescara, Abategio și Israel, în Kibbutz Beeri, Beer Șeva, Tel Aviv, Haifa.

CE SPUN SPECIALIȘTII?

„Țara Maramureșului este o zonă etnografică recunoscută ca fiind depozitarul unui patrimoniu cultural material, imaterial și natural bogat, un brand cultural și turistic cu multiple particularități. Chiar dacă în perioada comunistă și în cea postrevoluționară Maramureșul a fost supus transformărilor vizibile, iremediabile, *Cimitirul vesel* din Săpânța a perpetuat tradiția inițiată de Stan Ion Pătraș și aceasta și datorită celui mai fervent continuator al tradiției în Săpânța, creatorul popular Dumitru Pop (Tincu). Patrimoniul cultural trebuie perceput ca un element fundamental al identității noastre locale, naționale și europene, protejarea acestuia fiind o responsabilitate, atât a autorităților și instituțiilor cu

atribuții în domeniu, cât și cetățenilor, a comunității. Nu ajunge să fim doar locuitori ai cetăţii, ci, pentru a avea un sentiment al apartenenţei locale şi o identitate culturală, este necesară cunoaşterea trecutului şi a importanţei conservării, protejării şi promovării patrimoniului cultural local şi naţional. Doar protejând, asumat, patrimoniul cultural vom putea transmite resursa culturală către generațiile viitoare, în forma sa autentică și nealterată, fundamentală pentru o dezvoltare durabilă."

Asist. univ. dr. Natalia LAZAR
Universitatea Tehnică din Cluj-Napoca,
Centrul Universitar Nord din Baia Mare,
Facultatea de Litere, Etnologie

„Cine e creatorul popular de la Săpânța?
Este un om care și-a deschis larg porțile casei și ale sufletului. Este cel care ne-a dăruit din timpul lui. Un timp în care am învățat despre lemn și taina sa, despre importanța Cuvântului, despre rădăcini, familie și despre pasiunea cu care se fac lucrurile care vor rămâne și vor dăinui în timp, spunând de fapt o poveste despre „Cine suntem noi?"

Ștefania Velicoiu,
Versus Visual Project

APARIȚII ONLINE, PRESĂ SCRISĂ, RADIO ȘI TV

- **Artiștii naivi - Minunea României**
  https://youtu.be/kaCUy1XG4ZA
- **The Merry Cemetery - Short Documentary**
  https://youtu.be/yXgWttQPigM
- **Interviu *Cu Iosif pe coclauri***
  https://youtu.be/dviJC61QwII
- **Matricea Românească - *Păstrătorul Cimitirului Vesel din Săpânţa: „Este foarte bine că mergeţi la rădăcini"***
  https://youtu.be/R5-E-B3YQwE
- **Matricea Românească – *„Dacă mă duc dintr-un capăt de sat până în celălalt, vă spun tot, despre fiecare"***
  https://youtu.be/HHsAzZKtdJE
- **Matricea Românească - *Ion Stan Pătraş, evocat de „moştenitorul" său, Dumitru Pop Tincu***
  https://youtu.be/YHbpKnUdaJk
- **Matricea Românească - *Artistul Dumitru Pop Tincu: „Cimitirul Vesel din Săpânţa este dacul liber"***

https://youtu.be/nb2bMpY4vNA

- **Casa Memorială „Ion Stan Pătraș”**
  https://youtu.be/gIVQKo55MAE
- **La Măruță – 2017**
  https://youtu.be/Uxe-WYAVx4w
- **Televiziune Germană**
  https://youtu.be/i85i814BJXc
- **Merry Cemetery | 100 Wonders | Atlas Obscura**
  https://youtu.be/zoFKptnSnds
- **Discovering Săpânța, Romania: The Merry Cemetery**
  https://youtu.be/6i7J1AgQRGw
- **The Merry Cemetery - Short Documentary**
  https://youtu.be/yXgWttQPigM
- **REPORTAJ VIDEO - *Locul în care s-a născut Cimitirul Vesel din Săpânța***
  https://youtu.be/xn9MWVKWgp4
- **Kanal D – Roventura**
  https://youtu.be/4Hzk46iRB9g
- **Chefi la Cuțite**
  https://youtu.be/6CHyjOyu9pA